

2009 m. Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys
Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn.

J. Kalvino asmenybė buvo tokia visapusiška ir gili, kad iki šiol tyrinėtojai atranda naujų jos klodų. Čia pateiksimė Jo kelio į Ženevą etapų datas, vietovardžius, pavardes. Tačiau to tikrai neužtenka ieškant atsakymo į klausimą, kaip gi Jonas Kalvinas tapo reformatoriumi. Jei norime suprasti Jo pažiūrų formavimąsi, turime bandyti suvokti Jo dvasinį pasaulį. O tam, žinia, neužtenka kelių ar keliasdešimt sausų faktų, tad jie tebus įvadu į savarankiškas šios didžios asmenybės gyvenimo ir veiklos studijas.

Jonas Kalvinas – Reformacijos tėvas

Jonas Kalvinas (tikrasis vardas Žanas Kovenas – Jean Cauvin) gimė 1509 m. liepos 10 d. Šiaurės Prancūzijos mieste Nuajone (Noyon). Augo didžiulės katedros šešėlyje. Nuajonas buvo senų bažnytinių tradicijų miestas. Jono tėvas Žeraras Kovenas dirbo ir vyskupų, ir kapitulos patarėju. Jis buvo apaštališkas notaras, grafystės mokesčių rinkėjas, bažnyčios tribunolo raštininkas bei kapitulos advokatas. Įdomu, jog jis karjeros laiptais taip aukštai iškilo tik begalinio kruopš-

tumo ir sąžiningumo dėka.

Motinos Jonas neteko būdamas dar vaikas. Tėvas vedė antrą kartą. Šeimoje augo 4 sūnūs – Šarlis, Jonas, Antuanas, Frankas ir dvi dukterys – Marija ir dar viena, kurios vardas, deja, istorijai neiškilo.

Bendraudamas su Nuajono apylinkių aristokratais, tėvas pasirūpino, kad sūnus Jonas gautų gerą išsilavinimą. 14 metų Jonas įstojo į universitetą, pradėjo studijas Paryžiaus universitete. Buvo viskuo aprūpintas, gyveno pas

dėdę. Anuomet 14-metis studentas nieko nestebino, nes tai nebuvo retenybė. Studijos universitete prasidėdavo „Septynių laisvųjų menų“ mokymuisi – tai buvo lotynų kalbos gramatika, retorika ir dialektika, o aukštesnioji pakopa apėmė aritmetiką, muziką, geometriją, astronomiją. Tik tuomet, kai tie „septyni laisvieji menai“ būdavo įsisavinami, studentui būdavo leidžiama studijuoti teologiją, teisę ar mediciną.

nukelta į 2 p. ►

Kalvinas – netradicinėse erdvėse

Pasaulinei Reformatų Bažnyčių Sąjungai (WARC) 2009 metus paskelbus Jono Kalvino Jubiliejniais metais, WARC priklausančios Bažnyčios įvairiose šalyse įvairiai minėjo Didžiojo Reformatoriaus 500 gimimo metinių jubiliejų – vienos išleido knygas apie Jo gyvenimą, kitos iš naujo Jo raštus, pamokslų rinkinius. Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia šią iškilią datą paminėjo projektu „Kalvinas – netradicinėse Lietuvos erdvėse“. Įvairiose šalies vietose – Pošalčių kaime (Varėnos raj.), Biržuose, Kaune, Jašiūnų dvare (Šalčininkų raj.), Radvilų rūmuose (Vilniuje) – rengti reformatų susibūrimai, kurių metu pasakota apie Jono Kalvino gyvenimą ir veiklą, skaityta vienintelė į lietuvių kalbą išversta Jo knyga „Auksinės krikščioniško gyvenimo tiesos“, diskutuota, giedotos giesmės.

Po ketverių studijų metų Kalvinas tapo laisvųjų menų licenciatu. Kuo Jis taps? Kur eis toliau? Pats Kalvinas pasakojo, kad nuo mažumės tėvas jį buvo skyręs teologijai, bet kai pastebėjo, kad teisės mokslas visapusiškai praturtina, staiga pakeitė savo planą dėl sūnaus ateities vizijos. Atsiėmė Jį iš filosofijos studijų tam, kad Jis galėtų studijuoti teisę.

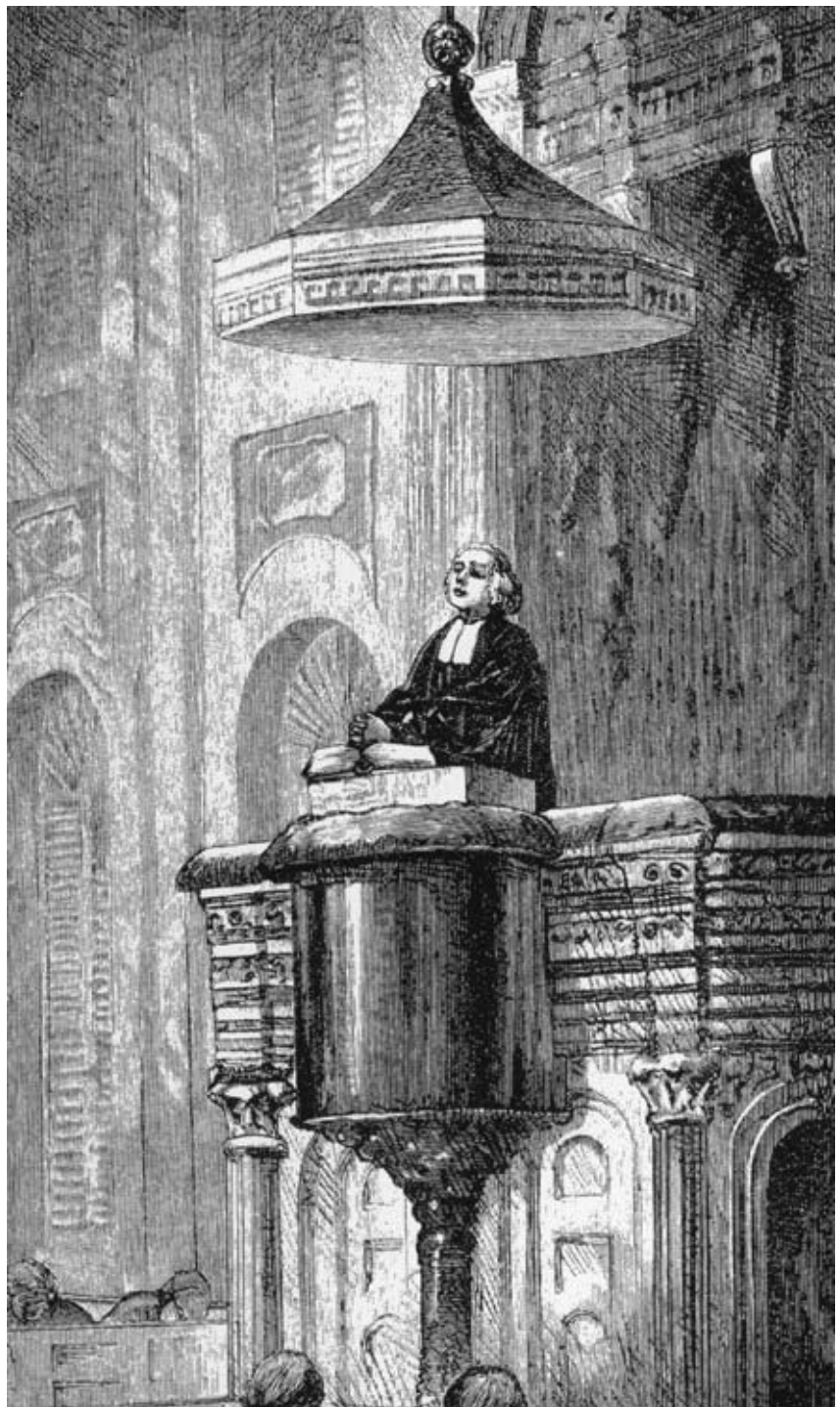
Jonas išvyko į Orleaną, nes Paryžiuje dėstyta vien bažnytinė, bet ne civilinė teisė. Orleano universitete Kalvinas buvo teisininkas tiek siela, tiek kūnu. Gyveno labai kukliai, labai daug dirbo, turėjo didžiulį autoritetą tarp studentų ir dėstytojų. 1533 m. būdamas vos 24-rių metų vienbalsiu kolegijos dėstytojų nutarimu Jam buvo pasiūlytas daktaro vardas.

Aptariant Kalvino teisės studijas sunku ką nors nepaprasto išskirti, tačiau Jam labai didelį įspūdį padarė humanizmas Orleano ir Buržo. Jis pradėjo mokytis tais laikais primirštos graikų kalbos pas vokiečių humanistą Melchiorą Volmarą.

Kalvino tėvas mirė 1531 metais atskirtas nuo Bažnyčios, taigi jo vaikui tik per didelį vargą gavo leidimą jį palaidoti šventoje žemėje. Tačiau ekskomunikuotas jis, atrodo, buvo ne dėl religinių priežasčių. Žeraras Kovenas susikivirčio su katedros kapitula (1528 m. jo buvo paprašyta sutvarkyti dviejų kapelionų palikimą, tačiau jam atsisakius tai padaryti, buvo ekskomunikuotas). Tėvo mirtis aukštyne kojoms apvertė Jono gyvenimą.

Jis išvyko į Paryžių gilinti humanitarinių žinių, tačiau teisės studijų nemetė. Vienerius metus Paryžiuje rašė komentarus Senekos traktatui „Apie romumą“, kurio spausdinimą pats finansavo. Šis Jo darbas liudija, jog tuo metu Kalvinas dar nebuvo persilaužęs į Reformaciją.

Daug diskutuota, kada gi įvyko Jono Kalvino „staigus atsivertimas“. Pats Kalvinas apie tai yra sakęs: (citata iš Wilhelm Neuser knygos „Kalvinas“ 16 p.) „Kiek besistengiau iš paklusnumo savo tėvui uoliai studijuoti teisę, vis dėlto Dievas slapta mano gyvenimui buvo numatęs kitą kryptį. Tiesa, iš

Jonas Kalvinas sako pamokslą

pradžią, kadangi aš buvau labiau atsidavęs popiežiaus prietarams, nebuvo lengva ištrūkti iš to bedugnio liūno. Dievas mano protą, kuris tam amžiui buvo pernelyg konservatyvus, įveikė staigiu atsivertimu į supratingumą“.

Kalvinas leidžia suprasti, kad Jo „atsivertimas“ buvo pradžia. Savo liudijime Jis tęsia: „Patyręs pirmąjį tikro pamaldumo įspūdį užsiliepsnočiau tokiu įkarščiu daryti pažangą, kad nors ir nemečiau kitų studijų, vis dėlto nebuvau toks uolus“.

1534 m. gegužės 4-ąją Kalvinas

Nuajone atsisakė kunigo vietos. Prisijungė prie slaptos evangelikų bendruomenės Paryžiuje ir joje visiškai pasišventė Dievui. Laiške, rašytame slaptame prieglobstyje 1534 metais, Kalvinas pirmąsyk kalba apie savo tikėjimą (citata iš minėtos knygos 19 p.) „Patyriau, kad mums neleista žvelgti į tolį. Kai maniau visame kame turėsiąs ramybę, ties mano durimis sustojo tai, ko mažiausiai laukiau. O paskui ir vėl, kai galvojau apie nemalonų būstą, priešingai visiems lūkesčiams, man buvo įrengtas lizdas

visiškoje ramybėje. Visa tai buvo Dievo ranka. Jei mes atsiduosime Jo valiai, Jis mumis pasirūpins“.

1534 metais Kalvinas keliauja po Prancūziją. Kelionės tikslas ir trukmė nėra žinomi. 1534-ųjų naktį iš spalio 15-osios į 16-ąją Paryžiuje ir kai kuriuose kituose miestuose buvo slapta iškabinėti plakatai su antrašte „Tikroviški straipsniai apie baisius, didelius ir nepakenčiamus piktnaudžiavimus popiežiaus Mišiomis“. Net ir ant karališkojo miegamojo durų Ambuaze atsirado toks plakatas. Reakcija buvo žaibiška - 24 įtariamieji nuteisti sudeginti ant laužo, dar 52 pabėgo ir taip išvengė teismo. Tarp nuteistųjų buvo ir pirklys, kurio namuose apsistodavo Kalvinas. Taigi Jonas buvo priverstas išvykti iš šalies, prieglobsčio ieškojo Strasbūre.

Taip Prancūzija prarado vieną didžiausių savo teologų.

1535 m. rugpjūčio 26-ąją, neseniai atšventęs 26-ąjį gimtadienį, Jonas Kalvinas paskelbė savo raštą Pranciškui I (Prancūzijos karalius iš Valua dinastijos), kuriame protestavo prieš prancūzų protestantų šmeižimą. Šis laiškas išspausdintas jo „Krikščionių tikėjimo pagrindai“ knygoje. Šią knygą niekam nežinomas prancūzas Jonas Kalvinas parašė mažame kambarėlyje Bazelio priemiestyje. Ir ji bemat Jį išgarsino. Tai buvo parankinė 6 skyrių knygelė, kuri paskutiniajame variante 1559 metais (po 16 metų) išsiplėtė iki išsamaus 80 skyrių veikalo. Minčių dėstymas ir turinys per tuos 16 taisymo, pildymo metų galiausiai pasikeitė iš esmės, tačiau kiekvieno leidimo pradžioje Kalvinas spausdino beveik nepakeistą prancūzų protestantų ginamąją kalbą. Taip Jonas Kalvinas, turėjęs palikti savo Tėvynę, jautė jai pareigą iki mirties.

Minčių dėstymu „Krikščionių tikėjimo pagrindai“ (toliau – Pagrindai) panašūs į Liuterio katekizmus. Amžininkai vadina šią knygą katekizmu. Pasirodė ir kitos Kalvino publikacijos. Po to – kelionė į Italiją, trumpam nukakta į Paryžių, iš kurio Jonas pasiėmė brolių Antuaną ir seserį Mariją bei visam laikui paliko gimtąją šalį. Manė įsikurti kur nors

ramiame kampelyje, tačiau, kaip jau pats buvo sakęs, Dievas buvo numatęs kitą planą.

1536 m. liepos mėnesį Kalvinas atvyko į Ženevą (jam tada ėjo 27 metai), kurioje vyko esminiai politiniai ir religiniai pokyčiai – čia buvo laimėję Reformacijos šalininkai. Kalvinas Ženevoje dėstė Naująjį Testamentą. Buvo sukurta nauja, protestantiška dėstymo programa. Netrukus Kalvinas išgarsėjo kaip puikus pamokslininkas, viešuosiuose disputuose neturėjęs sau lygių.

Vėliau – vėl gyvenimas ir darbas Strasbūre, kuriame Jis ėmė galvoti ir apie vedybas. Pagal tų laikų papročius draugai jam pradėjo ieškoti nuotakos. Taip sužinome, kokią Kalvinas išsivaizdavo savo žmoną. Štai eilutės iš Jo laiško draugui: „Nesu iš tų įsimylėjusių karštakošių, kurie vos susižavėję moteriškės išvaizda, giria ir jos trūkumus. Vienintelis moters grožis, kuris mane vilioja, kai ji yra kukli, nuolaidi, neišdidi, taupi, kantri ir aš galėčiau tikėtis, kad ji galės pasirūpinti mano sveikata“.

Sužlugo ne vienas vedybų projektas, kol Jis, būdamas 31-erių, pagaliau 1540 m. rugpjūčio mėn. vedė našlę Ideletę de Bure, į Jo namus atsivedusią du vaikus iš ankstesnės santuokos. Vaikai, kurie jiems gimė, netrukus mirė. Po devynerių santuokos metų mirė ir Jono žmona.

Gyvenimas tekėjo savo vaga. Kalvinas grįžo į Ženevą. Čia 1541-1545 metais vyko Bažnyčios pertvarka. Esminė naujos Bažnyčios tvarkos dalis yra 1542 metų Ženevos katekizmas, kuris ilgainiui peraugo į pamokų rėmus.

Stebina Kalvino įvairiapusiškumas ginant visuomenės interesus. Grįžęs į Ženevą Jis dėjo pastangas, kad būtų valomi namai ir gatvės. Jis ragino miesto Tarybą prižiūrėti maisto produktų pardavimą. Jo rūpesčiu su valstybės parama buvo sukurtas gelumbės ir aksomo audimo fabrikas.

Kalvinas atidžiai sekė reformacinius judėjimus Europos šalyse. Daug rūpinosi, kad Ženevos gimnazija virstų akademija. 1558 metais Ženevos taryba leido Kalvinui pasikviesti dėstyti pirmuosius pro-

fesorius. 1559 m. liepos 5-ąją buvo pastatytas ir pašventintas Akademijos namas, kurį užplūdo didžiulė studentų iš užsienio banga. Kalvinas tuo metu, kaip, beje, ir visada, labai intensyviai dirbo. Buvo užrašyta net 2400 Jo pamokslų, sugulusių į 48 tomus, kurie buvo saugomi Ženevos bibliotekoje iki pat 1805-1806 metų. Deja, biblioteka minėtais metais net 47 Kalvino pamokslų tomus pardavė, kai kurie jų pateko prekyautojams makulatūra. Ilgainiui 15 tomų vėl atsirado.

Išspausdinti Jono Kalvino raštai sudaro gerokai daugiau kaip 100 pavadinimų knygų. Ir vis dėlto didžiausias Jo veikalas „Krikščionių tikėjimo pagrindai“, kurį Jis rašė, pildė, taisė ištisus 17 metų.

Mirė Jonas Kalvinas 1564 metų gegužės 27 dieną, nesulaukęs savo 55-ojo gimtadienio. Jo pageidavimu palaidotas labai kukliai. Kai po kelių mėnesių po Kalvino laidotuvių atvykę studentai panoro aplankyti Jo kapą, niekas, deja, jo parodyti nebegalėjo...

Jono Kalvino idėjos Lietuvoje pasklido 16 amžiuje. Reformatų bažnyčios steigėju ir globėju buvo kunigaikštis Mikalojus Radvila Juodasis, susirašinęs su Kalvinu. Vėliau Reformacijos žygį per Lietuvą skatino Radvila Rudasis. Gausūs Radvilų dvarai, jų kontroliuojami miestai tapo kalviniškosios Reformacijos centrais. 16 a. antroje pusėje Lietuvoje veikė apie 200 reformatų bendruomenių. Buvo steigiamos mokyklos, spaustuvės, organizuojami Biblijos vertimai.

Parengta pagal Wilhelm Neuser knygą „Kalvinas“

Kalvinas...Varėnos miškuose

Pirmasis projekto „Kalvinas – netradicinėse erdvėse“ renginys vyko 2009 m. gegužės 29-31 dienomis Pošalčių kaime, Varėnos rajone, kur gausų reformatų būrį iš Biržų, Vilniaus priglaudė nuostabios sodybos šeimininkai Jūratė ir Alvydas Verbickai.

Pokalbis prasidėjo giesme. Kunigas Raimondas Stankevičius skaitė atitinkamas Šventojo Rašto nuorodas, kurios yra sudėtos į „Auksines krikščioniško gyvenimo tiesas“. Ši vienintelė į lietuvių kalbą išversta J.Kalvino knyga pirmą sykį buvo išleista 1545 metais lotynų ir prancūzų kalbomis.

Aurelija Arlauskienė supažindino susirinkusiuosius su Jono Kalvino, vieno žymiausių Reformacijos vadovų, gyvenimu bei teologinėmis, bažnytinėmis ir politinėmis idėjomis. (Plačiau apie J.Kalviną skaitykite www.ref.lt. Jonas Kalvinas. Teologija).

„Kas gali būti realiau už šią nerealią akimirką – išlakių pušų ošimas girios vidury, mes – jauni ir pagyvenę, susirinkę čia iš įvairių Lietuvos vietų, ir Jono Kalvino žodžiai, rašyti prieš penkis amžius mažame kambarėlyje Bazelio priemiestyje? – baigdama savo pranešimą klausė susikaupusių klausytojų Aurelija. - Gal tik nenuginčijamas faktas, kad J.Kalvino mintys tokios gilios ir gaivios, kad ir praėjus ištiesiems šimtmečiams yra ko iš jų pasimokyti, atsigaivinti. Tiesiog pa-

nirti visa savastimi į jas ir mėgautis. Tam, kad bent šiek tiek pažintume J.Kalvino asmenybę, neužtenka vien žinoti datas, vietovardžius ir pavardes. Jei norime suprasti Jo pažiūrų formavimąsi, turime suvokti Jo dvasinį pasaulį. O tam reikia leistis į ieškojimų, pažinimo labirintus, esančius gausiuose knygose apie J.Kalviną. Deja, ne lietuvių kalba“.

Svetinga Kalvino žodžiui ir jo klausytojams buvo Varėnos miškuose įsikūrusi Vilniaus parapijiečių Jūratės ir Alvydo Verbickų sodyba

Skaitiniai kaustė dėmesį

*Iš kairės: Kun. R. Stankevičius
ir Klaipėdos universiteto HMF
Teologijos katedros studentas
E. Tamariūnas*

Kas gali būti skaniau už gardžią sriubą?

už šį jaudinantį tikslą? Iš tikrųjų, ko daugiau galima reikalauti. Mes neturime reikalauti evangelinio tobulumo iš kitų krikščionių, jei patys nesistengiame tapti tobuli (...). Nėra teisinga daryti kompromisus su Dievu: bandyti atlikti tik dalį savo pareigų, o dalies neatlikti, kai to nesinori“, - J. Kalviną įtaigiu balsu skaitančio Evaldo dėmesio nedrįso blaškyti nė patys mažiausieji.

„Jono Kalvino mintys – tai nieko nereikalingo. Viskas apgalvota, pergaltvota. Svaru. Gilu. Paprasta. Labai talentinga. Didžiulė atsakomybė savo minčiai ir tekstui“, - baigęs skaityti pirmąjį minėtos knygos skyrių savo išspūdį pirmasis nusakė Evaldas.

Aktyviai diskusijose dalyvavo kunigė Sigita Švambarienė, Klaipėdos ir N. Radviliškio parapijų administratorė, Biržų ev. refor-

matų parapijos dvasininkė, į Pošalčių kaimą atvažiavusi su būriu Medeikių vaikų namų auklėtinių. Taip pat Danguolė Juršienė, Vilniaus parapijos seniūnų tarybos pirmininkės pavaduotoja, Dalija Gudliauskienė, seniūnė, leidinio „Vilniaus reformatų žinios“ redaktorė, Justas Brazauskas, Evangelikų reformatų jaunimo draugijos „Radvila“ aktyvistas, kunigas Raimondas Stankevičius ir kiti.

Kalvino gimimo dienos paminėjimas Vilniaus bažnyčioje

Liepos 12 d., sekmadienį, pamaldos Vilniaus bažnyčioje pradėtos J. Kalvino jubiliejui skirtu himnu „Viešpaties tauta“, kurį Pasaulinė Reformuotų Bažnyčių Sąjunga (WARC) rekomenduoja šiais metais giedoti visų reformatų Bažnyčių bendruomenių pamaldose. Per pamaldas giedojo choras „Giesmė“, vadovaujamas choro vadovės Janinos Pamarnackienės.

Po pamaldų Vilniaus ev. reformatai renginiu „Kalvino skaitymai“ paminėjo didžiojo reformatų teologo Jono Kalvino 500 metų jubiliejų.

Iš vienintelės lietuvių kalba atspausdintos J. Kalvino knygelės „Auksinės krikščioniško gyvenimo tiesos“ pakaitomis kun. Tomas Šernas ir Simona Česnakaitė skaitė antrą ir trečią skyrius: „Savęs atsižadėjimas“ ir Kantrybė nešant kryžių“. „Kryžius būtinas mūsų išgelbėjimui. Kuo daugiau

mus slegia kryžius, tuo didesnis bus džiaugsmas. Kai aplanko mus tremtis, įkalinimas, ligos, artimųjų praradimai ar kitos panašios nelaimės, turime atsiminti, kad niekas neįvyksta be Dievo valios. Jis tai daro laikydamasis teisingumo. Mes turime paklusti, turime kentėti kantriai, nes nekantrumas reiškia sukilimą prieš Dievo teisingumą. Šventasis Raštas moko mus, kad Dievo valia yra teisinga ir veda

į mūsų išgelbėjimo užbaigimą ir išstobulinimą. Mūsų dėkingumas ir Dievo šlovinimas turi kilti iš džiugios širdies ir neturi būti nieko, kas galėtų užgniaužti tokius jausmus. Tada Dievas sušvelnins kryžiaus skausmą Dvasios džiaugsmu,“ – skaitė pranešėjai.

Skaitymus apibendrino kun. Tomas, pasiremdamas atitinkamomis Šventojo Rašto vietomis, J. Kalvino nurodytomis knygelės išnašose.

Simona Česnakaitė skaito Kalviną

Kalvino mintys skambėjo Jašiūnuose

Rugpjūčio 15 dieną įvyko dar vienas, jau ketvirtasis, Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios - Unitas Lithuaniae renginys, skirtas Jono Kalvino Jubiliejiniais metams paminėti – vieno žymiausių Reformacijos vadovų mintys skaitytos senajame Jašiūnų dvare, stūksančiame šalia Vilniaus - Lydos plento.

Labai gražų rugpjūčio šeštadienį keturios dešimtys reformatų bendruomenės narių traukė į Jašiūnų miestelį, įsikūrusį Šalčininkų rajone (apie 30 km nuo Vilniaus), kur tęsiasi projektas „Kalvinas – netradicinėse Lietuvos erdvėse“ (šis projektas – kuklus Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios įnašas minint 500-ąsias Jono Kalvino gimimo metines).

Jašiūnų gyvenvietė rašytiniuose šaltiniuose minima nuo 1402 metų.

XV-XVIII a.a. ji priklausė vienai galingiausių ir tuo metu turtingiausių Lietuvos didikų giminių – reformatams Radviloms. 1811 metais Jašiūnų dvarą Radvilos pardavė Ignacui Balinskiui. Iki šių dienų išliko 1824-1828 metais pastatyti puošnūs rūmai, kurie, pasak specialistų, yra vienas originaliausių Lietuvoje vėlyvojo klasicizmo kūrinių su kiek jaučiama ampyro ir romantizmo įtaka. Tą šeštadienį visko mačiusius rūmus

stebino ne lankytojų gausa – čia kasdien apsilanko keliauninkų, bet ir įstabios Vilniaus evangelikų reformatų choro „Giesmė“ giedamos giesmės bei amžių nesunaikintas Jono Kalvino žodis. Į senąjį rūmų parką (jis pradėtas sodinti dar prieš rūmų statybą, jame auga apie 30 rūšių medžių), užsukę miestelio gyventojai taip pat neliko abejingi gražioms reformatų giesmėms, įdėmiai klausėsi jiems puikiai pažįstamo Jašiūnų Mykolo Balinskio vidurinės mokyklos direktoriaus Kazimierz Karpič. Šis labai apsišvietęs, subtilių humoro jausmą turintis žmogus pažėrė labai daug ir labai įdomių faktų apie dvaro rūmus ir jo šeimininkus, apie vagystes ir barbarus, suniokojusius rūmus.

Vilniaus evangelikų reformatų bendruomenės nariai Evaldas Tamariūnas, Viktorija Liauškaitė, Danas Arlauskas skaitė J.Kalvino knygos „Auksinės krikščioniško gyvenimo tiesos“ 4-ąją dalį („Būsimojo pasaulio viltis“).

Stovint prie kadaise didingo, o dabar žmogaus nusiaubto statinio, ypatingai giliai į klausytojų sąmonę krito J.Kalvino žodžiai apie iškreiptą ir kvailą šio gyvenimo

Nuotraukose momentai iš Kalvino skaitymų Jašiūnų dvare

*Kazimierz Karpič pasakoja apie
Jašiūnų dvarą*

garbinimą, apie Dievo pažinimą ir tikrąjį tikėjimą, apie mirties baimę ir ją nugalinčią paguodą.

Kun. Tomas Šernas, komentuodamas J.Kalvino skaitiniuose nurodytas Šv.Rašto eilutes, pabrėžė, jog labai simboliška skaityti Kalviną prie kadaise klestėjusio, dabar žmogaus suniokoto dvaro. „Krikščionis turi matyti toliau, nebijoti ateities, nebijo mirties. Žmonės vagia, plėšia tada, kai jie jaučiasi nesaugūs, - sakė kunigas. – Kalvinas rašė žmonėms, kurie bandė pakeisti gyvenimo ritmą. Nes gyvenimas ne tiek duoda, kiek praryja. Gyvenimas praryja viską, kas yra laikina. Keičiasi epochos, politika, didikų giminės, o žmogus vis tas pats. Nes Dievas tas pats“. Kun.T.Šernas taip pat akcentavo, jog šis gyvenimas yra lyg postas. „Ir vaikas, ir senukas stovi savo poste. Mes turime ne bijoti mirties, o nerimauti dėl savo dvasios, kad ji nežlugtų. Baisiausia yra neturėti vilties“.

Po Kalvino skaitymo, giesmių, bendros maldos visi patraukė į parapijiečių Arlauskų namus, kur ant laužo kunkuliavo didysis sriubos puodas, o rūkstantis pirtelės kaminais liudijo, jog su saulės laida, kaip iš anksto žadėta, niekas iš kiemo neišvažiuos ir bus dar vienas vakaro siurprizas – rugpjūčio dangus su krintančiomis žvaigždėmis.

Auksė Skiparytė

Susitikimas po keturių amžių

Paskutinis, penktasis, J.Kalvino knygos „Aukinės krikščioniško gyvenimo tiesos“ skyrius „Teisingas gyvenimo būdas“, skaitytas 2009 m. rugsėjo 4 d. Vilniuje, Radvilų rūmuose, prie perlaidojamų didikų Radvilų palaikų sarkofago.

Lietuvos ev. reformatų Bažnyčiai giminingų Bažnyčių – Lenkijos, Vokietijos, Prancūzijos kunigai prie Radvilų palaikų sarkofago

Į evangelikų reformatų apeigų sakralinę valandą Radvilų rūmuose buvo atvykę svečiai kunigai iš Lenkijos, Vokietijos, Prancūzijos, Švedijos, taip pat gausus būrys Vilniaus evangelikų reformatų parapijos narių bei miestelėnų. Visi jie buvo jaudinančios akimirkos

liudininkai. Akimirkos, kuomet po 454 metų dar kartą susitiko Jono Kalvino ir Mikalojaus Radvilos Juodojo, kurio palaikai gulėjo čia pat, sarkofage, žodžiai.

Vilniaus parapijietei Džiuljetai Stankevičienei skaitant ištraukas iš Dainoros Pociūtės monografijos

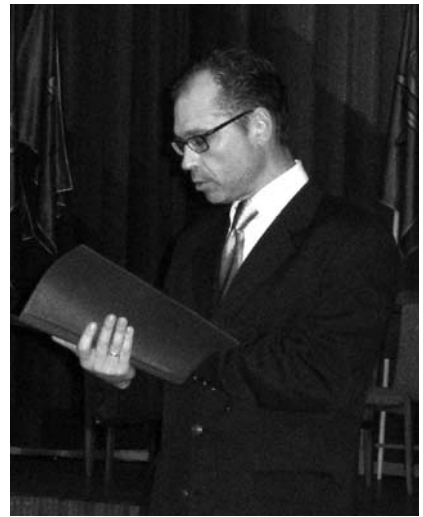
Gausus susirinkusiųjų būrys atidavė pagarbą Radvilų palaikams ir klausėsi ištraukos iš Kalvino raštų

Andrė Česnakaitė

Merūnas Jukonis

Eovaldas Tamariūnas

„Maištininkų katedros“ buvo be galo tylu. Kitaip ir negalėjo būti, nes skaitovės lūpomis liudyta istorija – nuo 1555 m. pradžios Radvila Juodasis, kaip pagrindinis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės evangelikų bendruomenės globėjas ir Vakarų reformacijos ideologų viltis, palaikė nuolatinius kontaktus tiek su Bullingeriu ir Kalvinu, tiek su italų emigrantais Šveicarijoje. Tą gražią valandą, ramiai degant žvakėms prie Radvilų palaikų sarkofago perskaiytas 1555 m. vasario 13 d. rašytas Kalvino laiškas Kunigaikščiui, išreiškiant įsitikinimą, kad Radvila Juodasis turi imtis visos Lenkijos

ir Lietuvos likimą galinčios nulemti misijos ir tapti šalies Bažnyčios reformuotoju bei vedliu. Šiame, pirmajame laiške Šveicarijos reformacijos tėvas, nepaisydamas Radvilos svarbos įvertinimo, pabrėžė savo religinio mokytojo vaidmenį.

Apie Mikalojaus Radvilos Juodojo „atsivertimą“ į evangelikus iš tos pačios knygos skaitė Dainė Denisovienė.

Po to Simona ir Andrė Česnakaitės, Merūnas Jukonis, Eovaldas Tamariūnas, Viktorija Liauškaitė skaitė Kalvino mintis apie kraštutinumų vengimą, tikrąjį dėkingumą, santūrumą, kantrybę

bei ištikimybę Dievo pašaukimui. „(...)Turime atkreipti dėmesį į Viešpaties įsaką mums kiekviename gyvenimo žingsnyje būti ištikimiems savo pašaukimui. (...) Jei vykdome dangišką pašaukimą, mus guos tai: kad ir koks negarbingas būtų darbas, jį iš tikrųjų gerbia ir labai vertina pats Dievas“, - nuskambėjus paskutiniams Kalvino skaitinių žodžiams stovo jauki, į apmąstymus vedanti tyla, kurią nutraukė Vilniaus evangelikų reformatų choras „Giesmė“, atlikęs Mažvydo giesmę „Gyvenimą tas turės...“. Beje, viso projekto metu choristai džiugino Kalvino žodžio skaitovus ir Jo klausytojus savo giesmėmis.

„Kalvinas – netradicinėse erdvėse“ organizatoriai ir aktyvistai

1555 m. vasario 13 d.

Kalvino laiškas Mikalojui Radvilai Juodajam

„Gerai žinau, Šviesiausiasis kunigaikšti, kokį drąsų žingsnį aš, žmogus paprastos kilmės ir visai nežymus pasauly, darau, kreipdamasis laišku į tokį aukščiausioje padėtyje esantį asmenį kaip tu. Tačiau pasikliaudamas ne tik tavo išsilavinimu, bet svarbiausia – tavo dievobaimingumu, ir vildamasis, kad nebus man toks leidimas atimtas, nevarginsiu tavęs pernelyg didele įžanga. Jei laikai mane vienu iš Kristaus tarnų, nors mano padėtis ir neaiški, tačiau iš pagarbos pačiam mokytojui, tikiuosi, man bus leista kreiptis į Jūsų Kilnybę. Be to, esu įsitikinęs, kad mano uolumas, atliepiantis Tavo prakilnius troškimus, bus priimtas ir be papildomų rekomendacijų man užtikrins pakankamą Tavo malonę. Kadangi trokštu, kad Kristaus karalystė kuo plačiau skleistųsi, Lenkija šiuo metu mano mintyse užima ypač daug vietos. Mat vos tik jai ėmė šviesti teisingo mokymo šviesa, ėmiau

viltis ir trokšti greitų pokyčių. Be to, vien dėl savo aukštos padėties valstybėje galėtum įtvirtinti teisingą tikėjimą, ši aplinkybė būtų pakankama priežastis skatinti savo aukšta padėtimi pasinaudoti ir neatsisakyti savo išpareigojimų Viešpačiui. Bet kadangi tu pats asmeniškai taip pasigėrėtina esi linkęs ginti tikrąjį dievobaimingumą, dar daugiau, nes herojiška dvasia parodei, kad tokiai gynybai iškilmingai ir nedviprasmiškai išpareigojai, tavo veikla visiškai teisėtai patvirtino mano viltis ir padėjo pamatus dar didesnei tavo pagarbai. Todėl, neapsiribodamas troškimu, kad būtum toks, koks jau esi, trokštu, kad, net jeigu tektų galynėtis pačiam su savimi, kovotum dėl garbingiausios iš visų pergalės. Iš daugelio kasdienių pavyzdžių, manau, vis labiau įsitikinu, kad mano raginimas nėra visai tuščias. Be abejonės, matai, kad dangiškosios Dievo viešpatystės įkūrimas žemėje yra nenusakomai

sunkus darbas. Matai ir tai, kokias kliūtis stato Šėtonas, kad tą darbą pasunkintų arba suvėlintų, dar daugiau, kokių jis imasi gudrybių, kartais slapta siekdamas susilpninti, o kartais atvirai sugriauti tai, kas buvo pradėta šioje šventoje [Bažnyčios] statyboje. Matai, kaip abejingai žiūrima į tą reikalą, kuris turėtų būti ne tik svarbiausiu mūsų rūpesčiu, bet privalėtų užimti visus mūsų jausmus. Tokią klaidingą laikyseną gimdo beveik visiems žmonėms būdingas įsitikinimas, jog pastangos dėl Kristaus tarnystės yra visiškai nereikalingos, todėl jie nukreipia savo dėmesį į kitus užsiėmimus, už kuriuos įgyjamos gėrybės ir nauda kaip užmokestis už jų pastangas. Tačiau svarbiausia atmink tai, Šviesiausiasis kunigaikšti, kad niekuo Dievui neatsidėkosi, ko jis ir taip, kaip teisėtai jam priklausančio, negalėtų turėti. Ne vien dėl to, kad iš jo gavai visus dalykus, tačiau todėl, kad jis prie savęs tuo labiau traukia, kuo labiau tave iškelia į garbingą padėtį. Be to, jis ne eilinę dovaną suteikia tau, sakydamas: „Aš gerbsiu tuos, kurie mane garbina“ [1Sam 2,30]. Tad tam, kad jis nepaliaudamas rūpintųsi tavo namų saugumu ir tvirtumu, iš visų jėgų stenkis, kad platintum jo karalystės šlovę“.

Dainora Pociūtė „Maištininkų katedros“, 285-286 p.

Vilniaus parapijietė Džiuljeta Stankevičienė skaito Kalvino laiška

Dainė Denisovienė apie Radvilą Juodąjį skaito iš „Maištininkų katedrų“

Ženeva, 9 spalį 1561 m.

Kalvino laiškas Vilniaus reformatams

Šį laišką Kalvinas parašė Vilniaus ev. reformatų parapijos dvasininkams ir vyresniesiems 1561 m. spalio mėn. 9 d. lotynų kalba. Tai vienas iš nedaugelio Kalvino laiškų, rašytų Lietuvos ev. reformatams. Šiuo laišku Kalvinas stengiasi apsaugoti Lietuvos ev. reformatus nuo antitrinitorių erezijos, kurią Lietuvoje buvo pradėjęs platinti dr. Blandrata. Jau anksčiau Kalvinas buvo įspėjęs Lietuvos ev. reformatus vengti dr. Blandratos, bet, kadangi tai nieko negelbėjo, tai Kalvinas rašo dar kartą ir žymiai smarkesniu tonu:

„Mielai priimu ir esu pasirengęs išklaudyti jūsų dievotus priminimus, kad turime siekti nuoširdžios meilės, kuri turi būti tarpe mūsų užlaikoma, bet, jeigu tik nurodysite teisingą būdą, kaip galiu susitaikyti su Jurgiu Blandrata. Kada šviečiausiojo kunigaikščio Vilniaus vaivados asmenyje / Mikalojaus Radvilos Juodojo – past.A.B./ jus visus griaudenau, kad saugotumėtės šios piktenybės, tai jūs labai išsižadėte. Tikrai nemalonu man, kad iš nuoširdžios meilės jums ir dievoto pasišventimo dėl jūsų išganymo mano išpildymas savo pareigos jums nepatiko. Bet ką gi turėjau daryti? Bent padariau tai, dėl ko niekad nesigailėsiu to

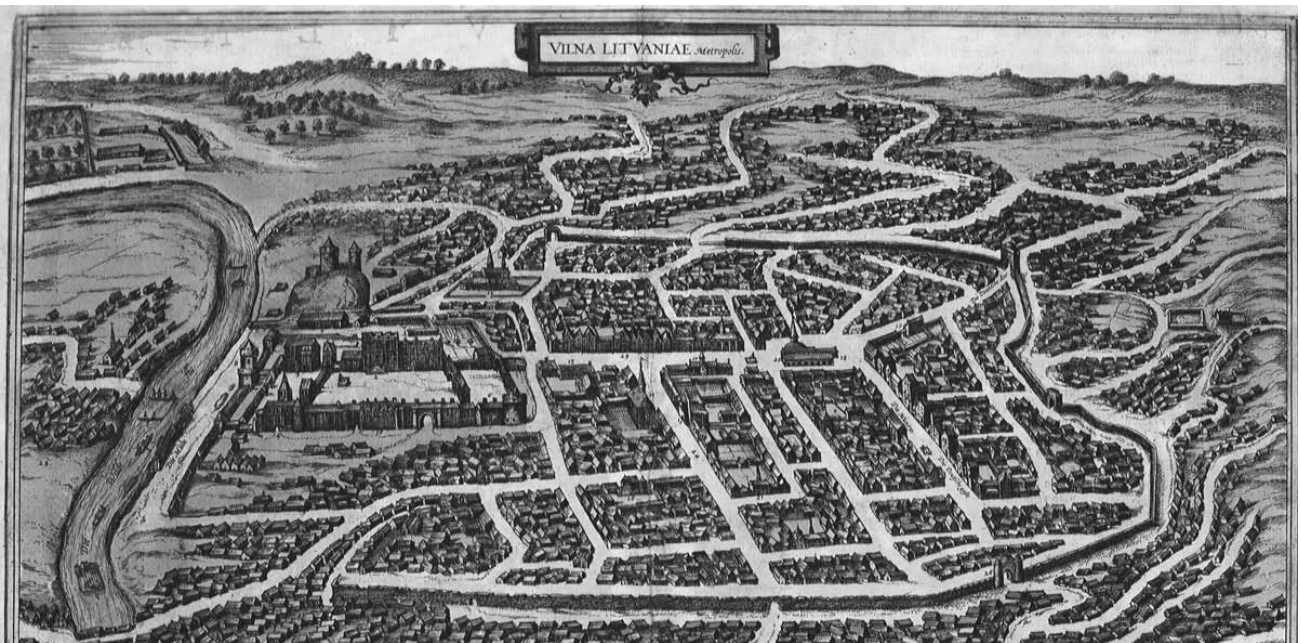
įžeidimo, prie kurio privedė tikra būtinybė. Laikote didelėje pagarbėje Blandratą, kurį pažinote kaip vyrą be jokių priekaištų ir įtarimų klaidose. Ką aš apie jį viešai pareiškiau, tai pasako pratarė /Radvilai Juodajam dedikuotos Apaštalu darbų knygos išaiškinimo pratarėje – past. A.B./, į kurią jūs norite iš manęs atsakymo. Nors jis jums nėra įtartinas, bet, mano nuomone ir taip pat Bažnyčios nuomone, jis yra suklydęs. Manimi netikite. O kodėl aš turiu jums daugiau tikėti? Atrodo, kad turite daug laisvo laiko, skubiai šaukiate Sinodus dėl tokių menkniekių. Jus žavi Blandratos didybė? Jeigu jis su manimi eis į gincą, baisus triukšmas

kils. Neprastą atlyginimą jis gavo už tokią tolimą kelionę /Blandrata neseniai buvo atkeliavęs iš Ženevos į Vilnių – past.A.B./, taip greitai tokią didelę garbę igydamas. Kitur jokios pagarbos jis neturi, o jūs juo džiaugiatės nemažiau nei angelu iš dangaus nukritusiu. Kuo mažiau pavydžiu jums šio džiaugsmo. Dėl manęs, tai tegul jam bus leista būti jūsų tarpe puikiausioje pagarbėje. Tačiau jūsų teisingumas tegul leidžia man atminti tai, kas pas mus apie jį yra tikrai žinoma. Jeigu aš aštriai kalbu – tai jūsų verčiamas. Pagaliau, kad jūs žinotumėte, kaip kai kurių asmenų per didelis vertinimas blogai patarnavo bažnyčiai, pridedu trumpą aprašymą viso atsitikimo, iš kurio jums paaiškės, ar aš norėjau su jumis nenuoširdžiai ir klastingai pasielgti. Tylėti, jums esant tokiame pavojuje, negalima buvo. Jeigu man netikite, tai patikėkite nors senu italų surinkimu, kuris pas mus susibūręs, ir garbingu Kristaus tarnu dr.P.Martyru. Ką nors nuspręskite, atvirai sakau, kad man nėra jokios garbės būti palygintam su Blandratu taip, kaip jūs padarėte.

Būkite sveiki, broliai, visa siela mylimi ir gerbiami. Tegul Viešpats Dievas valdo jus savo begaline malone ir apdovanoja visokiomis gėrybėmis.

*Jonas Kalvinas. V.D.M.
(t.y. mokytojas, Dievo Žodžio
tarnas).“*

**Kun. A.Balčiauskas, „Sėjėjas“
Nr.11(354), 1940 m. birželio 1d.**

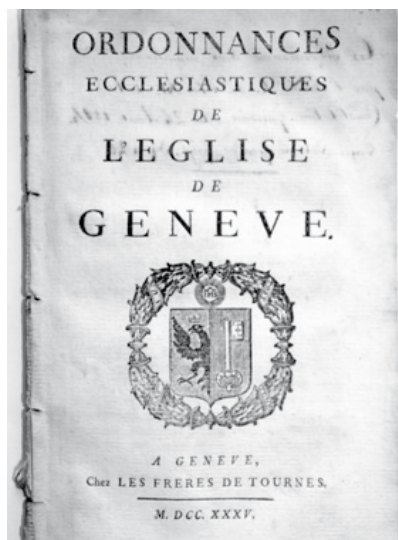

Jono Kalvino Bažnyčios sutvarkymas

Kalvinas gerai žinojo, kad Bažnyčios sėkmingai veiklai būtini atitinkami tvarkos dėsniai. Todėl jis, 1541 m. grįžęs į Ženevą, pirmiausiai ir pasirūpino paruošti Bažnyčios, parapijų tvarkymo nuostatus. Jo paruoštą projektą su kai kuriomis pataisomis Ženevos generalinė taryba priėmė tų pačių metų lapkričio 20 d. „Ordonnances ecclesiastiques“ (Bažnyčios tvarkymo dėsniai) taip vadinosi J.Kalvino darbas, ir nuo to laiko jis buvo paskelbtas Bažnyčios įstatymu, jo laikėsi ir Lenkijos - Lietuvos reformatai paruošdami savo „Didžiąją Agedą“.

Pagal šį Įstatymą žmonės, dirbantys bažnytinėse tarnybose, buvo skirstomi į keturias grupes: kunigų, daktarų /mokytojų/, presbiterių / vyresniųjų/ ir diakonų. Kunigų pareigos buvo pamokslauti, rūpintis žmonių dvasiniais reikalais. Jie privalėjo gerai žinoti Šv.Raštą, mokėti skelbti Evangeliją, dorai ir dievotai gyventi. Kunigai kartą per savaitę rinkdavosi nagrinėti tikėjimo tiesų. Jie taip pat egzaminuodavo kandidatus į kunigus. Pripažintą tinkamu, taryba Apaštalų pavyzdžiu, uždėjęs rankas ant kandidato galvos palaimindavo, ir jis tapdavo įšventintu į kunigus.

Kalvinas labai aukštai vertino kunigo pareigas. Jis sakė: „Gany-

„Ordonnances ecclesiastiques“
1735 m. leidimas

tojo /kunigo/ urėdas yra svarbesnis ir reikalingesnis už saulės šviesą ir šilumą, už valgymą ir gėrimą“. Kunigai, Kalvino nuomone, turi būti „žemės druska, pasaulio šviesa, Dievo pasiuntiniai, Bažnyčios stulpais“.

Antrą grupę sudarė daktarai, Tai mokytojai, teologijos ir tikėjimo mokslo žinovai. Jų pareiga buvo aiškinti Šv.Raštą, mokyti, šviesti, auklėti žmones.

Presbiteriai - vyresnieji. Tai rinktiniai vyrai, kurie pasižymėjo rimtumu, dievotumu ir didele meile savo Bažnyčiai. Juos rinkdavo

Kun. A. Balčiauskas

Taryba. Jų pareigos buvo: dalyvauti Konsistorijos posėdžiuose, lankyti parapijiečius, daboti, kad jie gyventų pagal krikščionišką tikėjimą, klystančius tėviškai griaudenti, neklauzadas atiduoti Konsistorijos teismui ir t.t.

Diakonų pareiga buvo rūpintis beturčiais, ligoniais, seneliais, našlaičiais.

Taigi, Jono Kalvino bažnyčios darbas nebuvo vien teorija, bet glaudžiai ryšėsi su praktika, gyvenimu!

Kun. A. Balčiauskas

16 a. Ženevos gyventojai.

Palaiminimas po Radvilų palaikų perlaidojimo

*Kalvino metams skirti renginiai dar tęsiasi,
tačiau Vilniaus evangelikų reformatų iniciatyva -
„Kalvinas – netradicinėse erdvėse“ jau baigėsi.*

*Tikimės, kad tokios ir panašios iniciatyvos paskatins
atsakingas valdžios institucijas, visuomenę susidomėti Jono Kalvino palikimu,
į lietuvių kalbą bus išsiverstas svariausias Jo veikalas „Krikščionių tikėjimo
pagrindai“, bibliotekos įsigis užsienyje išleistų knygų ir t.t.*

*Už pagalbą vykdant projektą „Kalvinas – netradicinėse erdvėse“
d e k o j a m e*

*Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos,
Dailės muziejaus direktoriui Romualdai Budriui,
Šalčininkų rajono Jašiūnų Mykolo Balinskio
vidurinės mokyklos direktoriui Kazimiež Karpič,
Molėtų rajono savivaldybės merui Algimantui Žiukui.*